

'Ik kom voor de bomen en ben verbluft door de soortenrijkdom'

Parkzicht Tijdens deze lockdown is Arboretum Trompenburg in Rotterdam gelukkig open. Het is een ideale plek om de seizoenen te ervaren, ziet *Wim Pijbes*.

Foto Walter Herfst

Nergens heeft de menselijke drang tot ordening, organisatie en overzicht zich beter ontwikkeld dan in Nederland. Mede hierdoor heeft het benoemen en sorteren, het groeperen en afscheiden in onze streken geleid tot een eindeloos aantal verenigingen, politieke partijen, omroepverenigingen en religieuze stromingen. Zet twee Nederlanders bij elkaar en je hebt een vereniging, voeg er een derde aan toe en je krijgt een kerkscheuring. Holjes en vakjes. Zo is het aantal musea per capita nergens hoger dan hier en ligt verzamelen en rangschikken in de volksaad.

Dat geldt ook voor bomen, heesters en planten. Ons land kent bijna honderd zorgvuldig gekoesterde Nederlandse plantencollecties, waarvan een aantal te vinden is in Tuinen & Arboretum Trompenburg. Bomen zijn er inderdaad volop, zo stel ik vast, waaronder een belangrijke collectie beuken evenals zomereiken en wintereiken, waarvan de laatste zijn (bruine) blad in de winter vasthoudt. De grote verzameling hosta's en maar liefst zevenhonderd soorten rododendrons, waarvan de eerste al in februari bloeit, zijn de trots van de tuin.

De geschiedenis van deze voormalige buitenplaats gaat eeuwen terug, de aanleg van het tegenwoordige Trompenburg begon in 1820. Ooit kende deze streek ten oosten van Rotterdam een hele reeks buitenplaatsen. Van dit 'vergeten parelsnoer van Kralinger' resteren vandaag de dag nog slechts vier, de rest ging roemloos ten onder aan verval, aan kortzichtige projectontwikkelaars en speculanten, en aan de oprukkende stad Rotterdam.

In de historische beschrijving *De Kralingse buitenplaatsen* van Robert J. Ligthelm maakt een krantenbericht uit 1880 melding van de verkoop van Lusthof en Ypenhof. Indien deze twee „der schoonste buitenplaatsen” ook tot bouwgrond worden gemaakt „zal de gemeente veel van haar schoon verliezen”, zo lees ik. De moderne tijd lonkte, ook toen al. De glorie van weleer is tegenwoordig enkel nog terug te vinden in straatnamen als Lusthofstraat of Woudestein. In de stad waar de sloper een even hoog aanzien geniet als een aannemer hebben de huidige bewoners vaak geen idee van de historische achtergrond.

Trompenburg is dit lot bespaard gebleven. Ook al maken het huis en koetshuis geen onderdeel meer uit van de tuinen, het ensemble oogt nog steeds als een eenheid. Generaties lang woonde hier de cargadoersfamilie Smith, later Van Hoey-Smith. Deze gaf in 1867 opdracht aan vader en zoon Zocher het westelijk deel van de buitenplaats aan te leggen à la mode van de tijd, in landschapsstijl. De keus viel bijna vanzelfsprekend op de vermaarde Haarlemse tuinarchitectenfirma, die destijds vooral in Noord- en Zuid-Holland tientallen parkontwerpen leverde, waaronder in Rotterdam het Park (1852) en in Amsterdam het Vondelpark (1864).

Trompenburg ontstond op lange smalle stroken polderland en de samenvoeging van de buitenplaatsen Vredenoord en het oude Trompenburg. De rechte, langgerekte sloten herinneren nog aan de oorspronkelijke polderstructuur en passen eigenlijk helemaal niet in het romantische beeld van de Zochers. Maar door de bomenpracht, de zachte beschoeiing, de slingerpaden en het aanhoudend orkest van vogels stoort het geenszins. De witmetalen bruggetjes, allemaal verschillend, vormen bovendien prachtige negentiende-eeuwse accenten temidden van het weldadige groen. Bovenal kom ik hier voor de bomen en de sfeer en ben ik verbluft door de soortenrijkdom. Zelfs in de winter, waarin juist de groenblijvende coniferen en hulst, waarvan Trompenburg een gevarieerde collectie beschikt, extra opvallen.

Wat ook opvalt is een laatbloeier als de *Prunus subhirtella*. Hoezo laatbloeier?, denk ik bij mezelf wanneer ik de tere witte bloempjes zie. Deze prunussoort pakt gewoon zijn eigen moment en piekt wanneer het hem uitkomt - en de rest al lang van zijn bloeiende zomertooi is ontdaan. Even verderop verliest een majestueuze moerascipres zijn zware zomerdracht en bedekt het gazon met een dikke laag afgewaaide bruin-gele naalden.

Trompenburg is een heus museum en moest daarom, ondanks dat alles zich hier in de open lucht afspeelt en ruim acht hectare beslaat, helaas met de vorige coronabeperkingen dicht (regels zijn regels). Nu is het gelukkig open, want Trompenburg is een dankbare plek om de seizoenen te ervaren. Voor geïnteresseerden [organiseert Trompenburg thematische wandelingen](#) over dennen en sparren of een [coniferenwandeling](#). Ik dwaal ondertussen naar het afgelegen theehuis met de toepasselijke naam de Uithoek. Ook hier gelden de seizoenen en warm ik mij aan een glas hete glühwein.

OVER DEZE SERIE

Nederland kent vele mooie parken en tuinen, van kloostertuin tot schooltuin en van paleistuin tot rosarium. Sinds de coronacrisis worden die drukker bezocht dan ooit.

Maar wat zie je als je zo'n park of tuin bezoekt? Wat is de geschiedenis? Wat waren de ideeën achter een bepaalde aanleg? In 'Parkzicht' schrijft Wim Pijbes over Nederlandse tuinen en parken.

Wim Pijbes is oud-directeur van het Rijksmuseum. Momenteel is hij directeur van de Stichting Droom en Daad, een in 2017 opgericht filantropisch vermogensfonds dat investeert in het cultureel aantrekkelijker maken van Rotterdam.